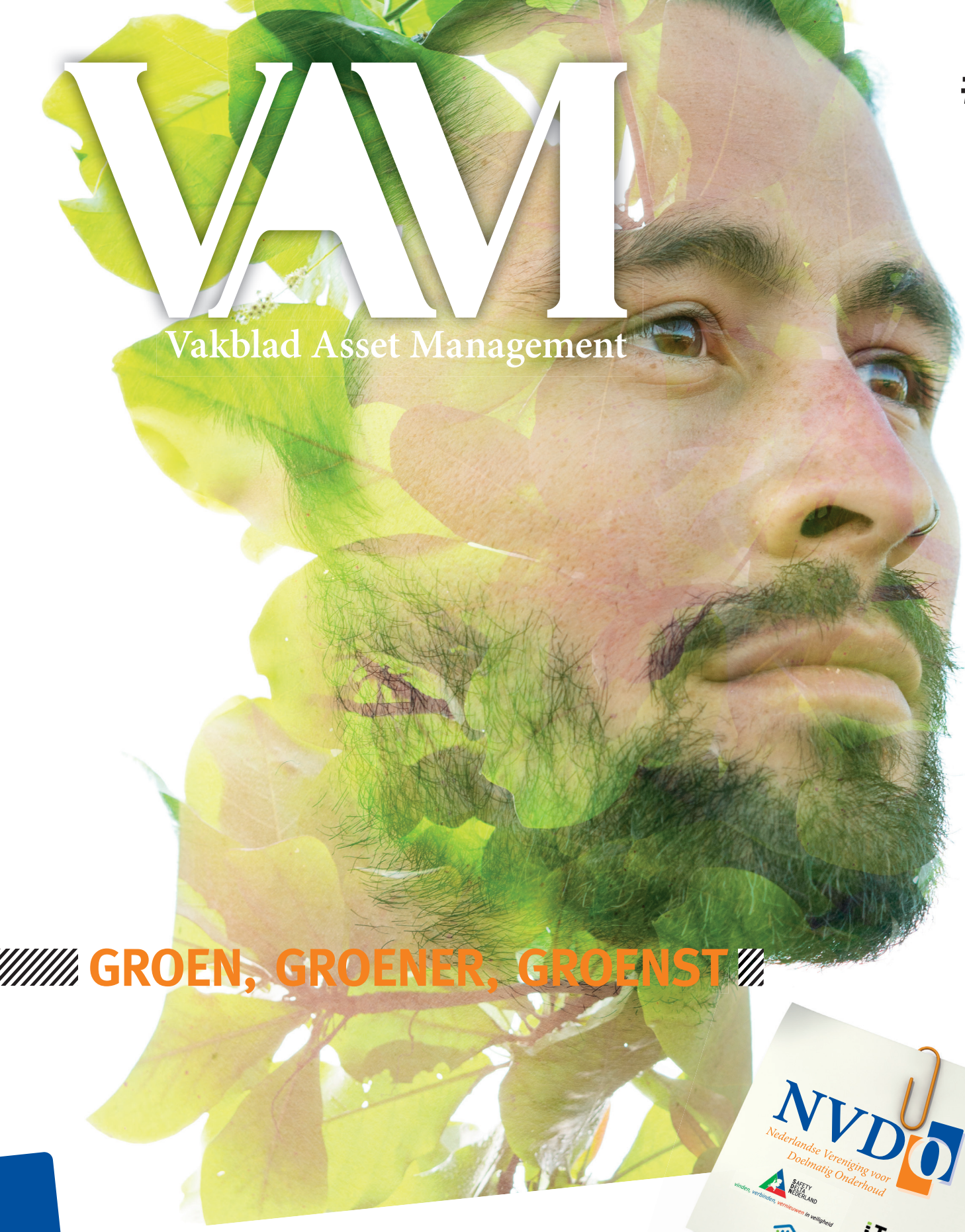
VAM

Vakblad Asset Management

#2

nr. 02/ 2024

GROEN, GROENER, GROENST

Verledten
Congestie
Waterstof
Circulair
Grondstoffen

Groen, groener, groenst... vereist leiderschap!

Foto: NVDO

Het streven naar een veilige en gezonde leefomgeving is niet iets van de laatste jaren. Het komen tot verbeteringen in omgevingsveiligheid heeft al een lange geschiedenis. Het vereist leiderschap in internationale samenwerking om te komen tot afspraken en leiderschap om die afspraken lokaal te vertalen en op te volgen.

Internationaal leiderschap. Milieuverontreiniging stopt niet bij de grens. Hoewel al lang geleden onderkend werd dat wereldwijd het milieu verslechtert, duurde het lang voordat een gezamenlijke aanpak tussen landen van de grond kwam. Er was nauwelijks prioriteit voor milieuzaken in landen die economische minder ontwikkeld waren.

Vijftig jaar geleden (1972) vond in Stockholm de *UN Conference on the Human Environment* plaats. Het was de eerste keer dat de gevolgen van menselijke activiteiten op het milieu in internationaal verband werden bekeken. Het resulteerde in de oprichting van UNEP, United Nations Environment Programma, met hoofdkwartier in Nairobi, Kenya. Het was een pragmatisch politiek besluit om UNEP in een economisch onderontwikkeld land te plaatsen en zo voortgang te boeken. Een eerste stap op een gezamenlijke weg naar een wereldwijde, veiligere en gezondere leefomgeving was gezet.

Veertig jaar geleden (1983) werd een UN-commissie opgezet dat het baanbrekende rapport *Our Common Future* leverde. Dit is het beroemde Brundtland rapport waarin duurzaamheid gedefinieerd wordt als ontwikkelingen die voldoen aan de behoeften van de huidige generatie zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen. Deze definitie geldt nog steeds. Het Brundtland rapport leverde nieuwe inzichten om economisch groei samen te laten gaan met bescherming van onze leefomgeving. Armoede zou in de ogen van de commissie het streven naar duurzaamheid belemmeren. En, een integrale aanpak was noodzakelijk.

Vijf jaar later. Een aantal jaren later (1988) werd het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) opgericht. UNEP was mede oprichter. Sindsdien informeert het IPCC overheden over de stand van de kennis over klimaatverandering. Het IPCC onderzoekt

Foto: NVDO

systematisch alle relevante wetenschappelijke literatuur over dit onderwerp, waaronder de natuurlijke, economische en sociale effecten en risico's. Ook kijkt het IPCC naar mogelijkheden om klimaatverandering te beperken. Deze samenwerking stimuleert kennisontwikkeling en helpt feiten van fictie te scheiden.

Dertig jaar geleden. In 1992 werd de UN Commission on Sustainable Development opgericht in Rio de Janeiro. Vanaf dat moment gingen landen aan de slag om afspraken te maken over gezamenlijke duurzaamheidsdoelen. Naast bestrijding van armoede en ongelijkheid, werd ook gewerkt aan doelen voor het tegen gaan van klimaatverandering en verlies van biodiversiteit. Er bleek voor leiders een lange weg te gaan om alle neuzen dezelfde kant op te laten kijken.

Leiders zetten groene doelen. "Maar, het lukt" zegt Arjan van Dijk, Safety Delta Nederland. Hij refereert daarbij aan bijna tien jaar geleden (2015) toen door de UN de 2030 Agenda for Sustainable Development werd aangenomen. "Deze alomvattende agenda geeft 17 duurzaamheidsdoelen (Sustainable Development Goals, SDG), waaronder: geen armoede (SDG 1), goede gezondheid en welbevinden (SDG 3), betaalbare en schone energie (SDG 7), en klimaat actie (SDG 13). Het vertaalt zich in beleid. Het akkoord van Parijs uit 2015 om opwarming van de aarde te beperken tot minder dan 2°C is een verdere uitwerking van SDG 13. De transitie van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare energie helpt met het behalen van de doelen over schone energie (SDG 7) en die van klimaat actie (SDG 13)".

Milieuverontreiniging stopt nog steeds niet bij de grens. Van Dijk; "Maar, stapje voor stapje worden nu gezamenlijke maatregelen genomen die de gevolgen beperken. In haar laatste rapport (Sixth Assessment Report, 2021) geeft het IPCC aan dat beperking van de opwarming van de aarde met meer dan 2°C alleen mogelijk is als de uitstoot van broeikasgassen onmiddellijk fors beperkt wordt. Alle seinen staan op rood en toch dendert de trein door. De te nemen maatregelen hebben invloed op onze dagelijkse manier van leven en stuiten op weerstand".

Leiders drijven lokale verandering. Waarom is het zo moeilijk om tot verandering te komen? "Misschien zijn er lessen te halen uit het verbeteren van veiligheid", aldus Van Dijk. "Iedereen kent het verhaal van de kikkers in het steelpannetje met water. Het steelpannetje staat op een zacht vuurtje. Het wordt wat warm voor de kikkers, maar is vooralsnog prima uit te houden. En bovendien zeggen de kikkers: waarom moeten wij eigenlijk nu veranderen, en niet eerst de anderen? Je zou kunnen zeggen: het loopt uiteindelijk niet goed af met de kikkers, want het ontbrak aan een 'opperkikker'. Er was geen hiërarchische leider of leidende opiniemaker". De UN had bevlogen leiders die aanzetten tot internationale afspraken. Een volgende stap leiderschap in lokale implementatie. Van Dijk; "Misschien valt er iets te leren uit goed leiderschap in veiligheid".

Mandaat. Leiders helpen anderen om de juiste keuzes te maken. Goede leiders hebben kennis van de belangrijkste veiligheidsrisico's en weten hoe die beheerst worden. Goede leiders zijn moedig. Ze sturen aan op soms impopulaire corrigerende maatregelen als beheersmaatregelen onvoldoende lijken te werken. En, deze leiders hebben het mandaat gekregen om dat te doen. Zo'n mandaat krijg je door zichtbaar leiderschap. Dit betekent aldus Van Dijk; "Het delen van een vergezicht, maar ook hoe goede veiligheid er uit ziet en wat zou iedereen daaraan kunnen en moeten bijdragen? Het ophalen van behoeftes: wat speelt er bij de verschillende belanghebbenden?". Van Dijk noemt ook het aanspreken op misstanden: actief participeren om te begrijpen waarom dingen misgaan. "Het goede voorbeeld geven: zelf doen wat je zegt dat je doet! En natuurlijk luisteren naar feedback: hoe zien anderen jouw voorbeeldrol"?

Safety Delta Nederland heeft een kenniscollectie samengesteld over leiderschap in veiligheid

'Goede leiders hebben kennis van de belangrijkste (veiligheids)risico's en weten hoe die beheerst worden'

